

Nghĩ Về Thơ

Thơ là chuỗi câu ngắn, kết hợp âm thanh vừa vang bên tai và hình ảnh chưa khuất tầm mắt. Thơ bắt nguồn từ thoáng rung động vì vui, buồn, thương, nhớ ... như tiếng cười chưa thoát khỏi vành môi hay tiếng nấc nghẹn ngào còn vương trong cuống cổ... Thơ trải rộng, lai láng những cảm xúc dạt dào đang dâng trào trong tôi. À, tôi lại ... nghĩ về thơ.

Thả hồn theo những dòng chữ này tôi chưa rõ mình sẽ viết gì. Lục trong vốn liếng không mấy phong phú về thơ văn, tôi thật ngại ngùng ... viết tiếp. Cái tựa bài nghe kêu quá nên tôi đâm e dè. Chữ “nghĩ” nghe thật nhẹ nhàng, không quá quyết như chữ “luận”, nên nếu có sai, để mong được sự tha thứ của người đọc. Vậy nhé, cho phép tôi tiếp tục.

Thú thật trước đây tôi không thích thơ. Dễ hiểu thôi, tôi không biết đọc thơ ! Đến cách đây không lâu, mở trang báo ra, tôi thường bỏ qua mục thơ. Tôi thích đọc truyện hay đoạn văn vì tôi hiểu được ý của tác giả và dễ bị lôi cuốn vào tình tiết trong đó. Đôi khi tôi cũng viết, như viết bài văn cho các lớp Việt ngữ tôi đã dạy đây đó suốt tám năm. Viết cho học trò mình dễ lắm. Câu ngắn gọn dễ hiểu và không phạm lỗi chính tả. Mỗi câu phải có đầy đủ chủ từ, động từ và túc từ theo đúng văn phạm. Thịnh thoảng tôi chọn lựa tính từ phù hợp với cảm nghĩ để lôi cuốn sự chú ý của học trò. Năm đó có một cô trò nhỏ hỏi sao thầy không dạy về thơ. Tôi đâm chột dạ vì mình đâu biết gì về thơ. Tôi liền lục lại thùng sách cũ để kiếm những tập thơ bạn bè làm thời còn sinh viên. Mỗi năm hội sinh viên trường cho xuất bản hai tập thơ vào mùa xuân và mùa thu. Gom lại cũng được 6 cuốn. Đọc tới, đọc lui mà tôi chẳng chọn được bài nào. Thứ nhất vì bạn tôi không làm thơ theo thể lục bát, song thất lục bát, hay thất ngôn bát cú mà tôi có biết sơ qua. Thứ hai vì những bài thơ đó toàn viết về tình yêu của tuổi đôi mươi, không thích hợp cho lớp học. Cố moi óc mãi tôi mới nhớ vài bài thơ của Tế Hanh, Bà Huyện Thanh Quan và Tú Xương đã học qua hay nghe anh chị tôi học thuộc lòng. Thơ đến với tôi như thế đấy. Cái âm thanh quen thuộc, bao nhiêu năm vẫn vang bên tai. Cái hình ảnh của dòng sông luôn dạt dào kỷ niệm của thuở mới lớn. Cảnh đồi núi chập chùng dù chưa được viếng, nhưng vẫn rõ mồn một trước mắt. Cái cảm xúc đau xót của ông đồ thất trí vì đổi thay của thời cuộc, vì cái nghèo đeo kèm bên hông cho suốt ba ngày tết. Tiếng cười chua xót thoát ra thành bốn câu hay tám câu, nghe rõ sự ngậm ngùi. À, thơ là thế đấy.

Trong một chuyến thắp tùng chú Võ Văn Ái chủ bút của tờ báo Quê Mẹ, tôi được giới thiệu hai tập tiểu luận về thơ của nhà nghiên cứu văn học trẻ Nguyễn Hưng Quốc do Quê Mẹ và Văn Nghệ xuất bản. Một cuốn với tựa đề “Tìm Hiểu Nghệ Thuật Thơ Việt Nam”. Cuốn kia là “Nghĩ Về Thơ”. Đọc độ vài chương tôi bị tẩu hỏa nhập ma vì tác giả phê phán đôi bài thơ gởi đầu giường của Phạm Thiên Thư (tác giả của Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng và Ngày Xưa Hoàng Thị). Anh cho là ý nghèo, chỉ toàn sáo ngữ, thiếu âm thanh, thiếu màu sắc, hình ảnh mập mờ ... Nói chung là các lời phê bình tôi thường nhận được trên các bài luận văn năm xưa! Độ vài năm sau, tôi đọc lại các chương khác lại thấy tác giả khen không tiếc lời vài bài thơ của Thanh Tâm Tuyền, Cao Tần. Thơ của mấy ông già này đôi khi tôi có lướt sơ trong báo. Thú thật ... nuốt không vô vì thơ chẳng có thể điệu nào cả. Thơ tự do rất khó đọc và hiểu được ý của tác giả. Đến gần hai mươi năm sau, tôi lại được nghe nhà văn Nguyễn Ngọc Ngạn đọc đôi câu thơ của nhà thơ Nguyễn Đình

Toàn, Thanh Tâm Tuyền và Cao Tần trong vài băng video của Thúy Nga Paris. Nghe ông ngắt câu thành từng đoạn hai, ba hay bốn chữ, tôi mới nhận ra âm hưởng của bài thơ. Nghe kỹ những bản nhạc do các ca sĩ hay trình bày, tôi khám phá rằng lời nhạc xuất phát từ thơ và âm thanh của nhạc luôn quyện lẫn trong câu thơ nếu mình cảm nhận được. Thảo nào nhạc sĩ Huỳnh Anh có lần tâm sự với khán giả rằng dòng nhạc đã hiện lên trong đầu ông khi đọc bài thơ “Rừng Chua Thay Lá” của nhà thơ Hoàng Ngọc Ẩn. Sao bạn đã cảm nhận được diệu kỳ của thơ chưa?

Tôi tập làm thơ khi tham gia trang web Trần Quốc Tuấn. Đọc vài bài của các bạn đi tiên phong trong vườn thơ thân, tôi ao ước viết được như vậy. Bài “Con Thuyền Giấy” của Tạo, “Xin Chỉ Một Lần” của Phát, và “Hương Thu” của Cỏ Dại đã để lại những hình ảnh đẹp. Nghe webmaster réo góp bài, tôi phang đại một câu “chờ trời mưa, làm liều góp cành lá lót vườn thơ”. Oái ăm thật, chiều hôm đó mưa thật tầm tã ngay giờ tan sở. Đứng dưới mái che của buiding chờ mưa dứt để ra xe, tai tôi lại “nghe” dòng tâm sự của các bạn trong mục cảm nghĩ. Gió thổi ào ạt từng đợt, cuốn theo mưa, quét đều trên sân. Bài thơ đầu tay “Cơn Gió Thoảng” thoát ra từ giây phút đó. Tôi vội mở laptop đánh thật vội cho kịp dòng thơ đang tuôn ra, theo tiếng mưa và gió...

Thế đấy, các bài thơ tôi viết ra, do cảm xúc, thật tự nhiên thoát ra. Một hình ảnh thoáng qua bỗng làm tôi rung động. Âm thanh đâu đó lèo lái vận điệu của bài thơ. Tôi chỉ bấm cú gõ trên bàn phím và hy vọng rằng mắt không quá kèm nhèm để phạm những lỗi chính tả, để khỏi phải mắc cỡ với bạn bè. Làm thơ ... riết đăm ghiền ! Ý thơ đến với tôi thường chỉ trong dăm ba phút: lúc ăn trưa, khi ngồi họp, ở ngã tư chờ đèn xanh, quá nửa đêm, hay khi trời chưa sáng. Nếu viết xuống được thì còn. Nếu không, thoáng trôi đi và ít khi trở lại. Đôi bài thơ tôi làm ngoài khuôn khổ của trang web học trò Trần Quốc Tuấn. Viết ra rồi, gói trọn lại thành cánh chong chóng, nhờ gió đưa đi ... rồi quên hẳn !

Thơ đến ... giúp gạt lọc bao bận rộn của cuộc sống, mà bộ óc dần hoá lão không còn nhanh nhẹn để đón nhận. Khi làm thơ, bao ưu tư, khắc khoải theo dòng thơ trôi đi, giúp tâm hồn thêm thơ thới. Đôi khi còn sót lại một ít tiếc nuối ... hụt hẫng ... trông chờ và một lời hứa hẹn không viết ra để tôi trở lại với thơ ... và chỉ với thơ...

*Thơ là người tình suốt đời tìm kiếm
Không dối gian, an ủi lúc tôi buồn
Vài rung cảm đến nửa đời người mới nhận được
Tuồng nhẹ nhàng ... làm nghẹn thở con tim.*

*Thơ đến với thoáng vui buồn bất chợt
Rồi vội vàng từ bỏ ra đi
Để lại cho tôi một chút bồi hồi
Và mong chờ...
Một lúc nào ...
Thơ lại đến.*

Khù Khờ